

## POSTANOWIENIE

Dnia 2 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku M. Ł. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Firma Ogólnobudowlana M. w W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W. z udziałem zainteresowanych S. N., B. K. , D. Ż., J. K. o podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 2 czerwca 2020 r., skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 lipca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek organu rentowego o zwrot kosztów postępowania.**

### UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 lipca 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację M. Ł. prowadzącego działalność gospodarczą jako Firma Ogólnobudowlana M. w B. (dalej jako płatnik składek), od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 3 sierpnia 2016 r., którym oddalono odwołanie płatnika od czterech decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. z dnia 16 lutego 2015 r. stwierdzających, że zainteresowani S. N. , B. K. , D. Ż. i J. K. , jako zleceniobiorcy u

płatnika składek, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach wskazanych w decyzjach.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wykonywanych przez zainteresowanych w ramach umów cywilnoprawnych czynności w postaci robót malarskich, murarskich i remontowo – budowlanych, nie można było uznać za przejaw realizacji dzieła rozumianego jako określony rezultat o indywidualnym charakterze. Celem umowy o dzieło jest osiągnięcie określonego w niej rezultatu, a nie czynności, które przy zachowaniu należytej staranności mają do niego doprowadzić. W konkluzji Sąd Apelacyjny uznał, że strony wiązały umowy o świadczenie usług, do których - stosownie do art. 750 k.c. - stosuje się przepisy o zleceniu, a zatem na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 266, dalej „ustawa systemowa”) zainteresowani podlegali obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości skargą kasacyjną płatnik składek zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie - art. 750 k.c., polegające na jego niewłaściwym zastosowaniu do stanu faktycznego w sprawie i w konsekwencji błędne przyjęcie, że umowy zawarte przez płatnika i zainteresowanych były nienazwanymi umowami o świadczenie usług, a nie umowami o dzieło; - art. 627 w związku z art. 628 § 1 k.c., przez przyjęcie, że sposób wykonywania dzieła opisany w umowach i ustaleniach stron dyskwalifikuje zawarte umowy jako umowy o dzieło oraz, że w chwili zawierania umów o dzieło strony nie oznaczyły dzieła, nie określając rezultatu, który musi zostać osiągnięty; - art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w związku z art. 86 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 w związku z art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy systemowej, polegające na uznaniu, że powyższe przepisy uprawniają organ rentowy do przeprowadzania prawnej kwalifikacji umów zawieranych przez podmioty trzecie z punktu widzenia ustawy systemowej; art. 7 w związku z art. 87 Konstytucji RP, przez przyjęcie, że normy zawarte w art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 oraz w art. 86 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 i art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy systemowej, w braku wyraźniej delegacji w tym zakresie w ich treści, nadają organowi rentowemu kompetencje do prawidłowego kwalifikowania umów zawartych przez podmioty trzecie poprzez

orzekanie o istnieniu między ich stronami określonych stosunków prawnych; - art. 1 i art. 2 § 1 w związku z art. 189 k.p.c., przez przyjęcie, że prawna kwalifikacja umów, sprowadzająca się do ustalenia istnienia stosunku cywilnoprawnego może odbywać się w postępowaniu administracyjno-prawnym z pominięciem cywilno-prawnego toku postępowania.

W oparciu o powyższe zarzuty płatnik składek wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w innym składzie, a w przypadku stwierdzenia podstaw - o uchylenie w całości również zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w W. i przekazanie sprawy do rozpoznania temu Sądowi w zmienionym składzie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy, wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na zaistnienie istotnego zagadnienia prawnego, „sprowadzającego się do ustalenia czy organ rentowy w świetle braku wyraźnego umocowania w art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 oraz art. 86 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 i art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy systemowej przy uwzględnieniu treści art. 7 i art. 87 Konstytucji jest upoważniony do orzekania o istnieniu określonego stosunku cywilno–prawnego leżącego u podstaw stosunku ubezpieczenia społecznego”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie skargi oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest uzasadniony. Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością, i którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732).

W ocenie Sądu Najwyższego skarżący nie zdołał wykazać występowania tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym organ rentowy może - bez względu na nazwę umowy i jej postanowienia wskazujące na charakter stosunku prawnego, którym strony zamierzały się poddać - ustalić jej rzeczywisty charakter i istniejący tytuł ubezpieczenia. Ustalenie przez organ rentowy, że między stronami umowy o dzieło zachodzą stosunki polegające na wykonywaniu za wynagrodzeniem usług odpowiadających umowom nazwanym, zdefiniowanym w art. 734 i art. 758 k.c. lub właściwych umowom, do których - stosownie do art. 750

k.c. - stosuje się przepisy o zleceniu, nakazuje zaś wydanie przez ten organ decyzji na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 z zastosowaniem art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 13 pkt 2 ustawy systemowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 lipca 2014 r., II UK 454/13, LEX nr 1495840; z dnia 1 lutego 2017 r., I UK 81/16, LEX nr 2242159; z dnia 10 stycznia 2017 r., II UK 518/15, LEX nr 2209108 i z dnia 13 stycznia 2016 r., III UK 53/15, LEX nr 1984624). W tym kontekście chybiony jest pogląd skarżącego, jakoby kwalifikacja umów cywilnoprawnych nie mogła być dokonywana w postępowaniu administracyjnym i wymagała wystąpienia ze stosownym roszczeniem opartym na podstawie art. 189 k.p.c. Niezrozumiałe jest też stanowisko skarżącego, sugerujące, że korzystanie przez organ rentowy z jego ustawowych uprawnień narusza art. 7 w związku z art. 87 Konstytucji RP, skoro pierwszy z wymienionych przepisów stanowi, że organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, drugi natomiast określa hierarchię źródeł powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej, wymieniając wśród nich właśnie ustawy, a takim aktem prawnym jest niewątpliwie ustawa systemowa. Tak też uznał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 marca 2019 r., II UK 554/17 (LEX nr 2638582), oraz w postanowieniach z dnia 5 grudnia 2019 r., II UK 383/18, i z dnia 20 sierpnia 2019 r., II UK 319/18 (oba niepublikowane), wydanych w sprawach między tymi samymi stronami (odwołującym się płatnikiem składek i organem rentowym), w podobnych stanach faktycznych.

Tym się kierując, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy oddalił wniosek organu rentowego o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania bowiem z treści wniosku zgłoszonego w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie wynika, aby pełnomocnik organu rentowego domagał się zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego w przypadku nieprzyjęcia skargi do rozpoznania. Żądanie zasądzenia kosztów w postępowaniu kasacyjnym odnosiło się wyłącznie do wydania przez Sąd Najwyższy wyroku oddalającego skargę – w razie przyjęcia jej do rozpoznania i rozpatrzenia. Tym samym koszty odpowiedzi na skargę kasacyjną, w której nie wskazano argumentów dotyczących przyczyn kasacyjnych (art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c.) uzasadniających odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie mogą być uznane – w razie odmowy przyjęcia

skargi do rozpoznania – za koszty celowej obrony w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398<sup>21</sup> k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2015 r., V CSK 353/14, LEX nr 1628961 czy z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, OSNC 2015 nr 7-8, poz. 91).